

Proefsleuvenonderzoek op het industrieterrein Europark te Lanaken (Natasja De Winter en Petra Driesen – ARON bvba)

In 2005 werd door de gemeente Lanaken beslist om een archeologisch proefsleuvenonderzoek uit te laten voeren, in het kader van de inbreiding van het industrieterrein Europark te Lanaken. Dit gebeurde in samenwerking met de Zuid-Oost-Limburgse Archeologische Dienst (ZOLAD) en de toenmalige Afdeling Monumenten en Landschappen (AML) van de Vlaamse Gemeenschap. Het project kadert in de ontsluiting van dit deel van Limburg en de uitbouw van de Belgo-Nederlandse handelsactiviteiten in de grensregio.

Het projectgebied omvat een 25-tal hectaren en bevindt zich ten zuiden van het centrum van Lanaken, vlak tegen de Belgisch-Nederlandse grens. Het is begrensd door de windturbines van Electrabel en de gebouwen van Celanese in het noordwesten, de verbinding tussen de Zuid-Willemsvaart en het Albertkanaal in het noorden, de oude spoorlijn Lanaken-Maastricht in het noordoosten en de weg Europark in het zuidwesten en zuidoosten.

Het doel van het vooronderzoek was het opsporen van archeologische vindplaatsen in het projectgebied, het achterhalen van de gaafheid en omvang van deze vindplaatsen en het bepalen van de datering en het karakter van de eventuele bewoningssporen. Op basis van al deze gegevens dienden gebieden te worden afgebakend die in aanmerking kwamen voor een gedetailleerder en diepgaander archeologisch onderzoek.

Het onderzoek startte op 16 januari en werd afgerond op 24 februari 2006. Het werd uitgevoerd door Petra Driesen en Natasja De Winter van ARON bvba.

Voorafgaandelijk aan het proefsleuvenonderzoek werd een oppervlaktekartering (prospectie) georganiseerd. De oppervlaktekartering leverde een aanzienlijk aantal vondsten op: vooral silex was opvallend goed vertegenwoordigd. In een groot deel van de gevallen ging het om debitage-afval. Verder werden een hoefschrabber, een mesiaal gedeelte van een kling en een gekerfde kling aangetroffen. De belangrijkste vondsten zijn een invers geretoucheerde, afgeknotte microkling en een eindschabber op microkling, met proximaal gedeeltelijke afgestompte boord. De silexvondsten werden vooral in het zuidwestelijk gedeelte van het onderzoeksgebied aangetroffen. Verder werd veel aardewerk ingezameld, dat echter voornamelijk te dateren was tussen de laatmiddeleeuwse periode en de 20ste eeuw; het bevond zich in groten getale verspreid over het volledige onderzochte terrein en werd mee met de bemesting op de velden gebracht. Eén randfragment kon met zekerheid als romeins worden gedetermineerd. De metaaldetectie¹ heeft vooral munten, musketkogels en kwaliteitsloodjes opgeleverd. De oudste nog leesbare munt dateerde uit de 17de eeuw.

Vervolgens werd twaalf percent van het projectgebied onderzocht door middel van 71 continue en parallelle proefsleuven. In totaal werden een duizendtal sporen aangetroffen en werden 311 vondsten geregistreerd. Ongeveer de helft van de vondsten bestond uit handgevormd aardewerk, te dateren vanaf het vroeg neolithicum tot de midden ijzertijd. Zes wielgedraaide scherven dateerden met zekerheid uit de romeinse periode. De overige scherven waren laatmiddeleeuws tot recent. Ook nu werd veel silexmateriaal aangetroffen, waaronder 5 kernen, een bandkeramische spits en een hoefschrabber.

De sporen konden op basis van het vondstmateriaal, hun uitzicht en hun samenstelling opgedeeld worden in nederzettingssporen uit het neolithicum, de (late) bronstijd, de (vroeg en midden) ijzertijd en mogelijk de romeinse tijd enerzijds; en sporen die samenhangen met landgebruik en infrastructuur vanaf de late middeleeuwen anderzijds, met name karrensporen (veldwegen), greppels, veldoventjes en stookkuilen. Ten slotte werd ook nog een slecht bewaard inhumatiegraf blootgelegd, vermoedelijk van een gesneuvelde soldaat.

Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek was het mogelijk om een aantal gebieden af te bakenen die als prioritair beschouwd konden worden voor verder onderzoek. In totaal ging het om ongeveer één vierde van het totale projectgebied. De eigenlijke opgraving werd later uitgevoerd door het Nederlandse bedrijf BAAC.

¹ Uitgevoerd door Patrick Schuermans, Jos Van Lee en Roland Wenzslawski